

Posudek diplomové práce

Autorka práce: Hana Morávková

Název práce: Srovnání kulturních hodnot vysokoškolských studentů na základě Hofstedeho dimenzí ve vybraných zemích (Česku, Slovensku a Rakousku)

Místo a rok vypracování diplomové práce: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta 2011

Téma hodnotových orientací se studuje v celé řadě oborů, zejména v psychologii a sociologii. V rámci kulturní antropologie bylo velmi oblíbeným tématem v USA po druhé světové válce, kdy se někteří zejména psychologicky orientovaní antropologové pokoušeli prostřednictvím hodnotových orientací měřit též kulturní vzdálenosti a kompatibility kultur (možnosti akulturace a asimilace). Porovnáváním základních hodnotových dimenzí Hispánců a anglofonních Američanů proslula např. Florence Kluckhohn. Vycházela z velmi podobných parametrů jako Geert Hofstede a její práce budila pozornost mimo jiné i proto, že zapadala do tehdejšího konfiguracionistického myšlení v antropologii, které vycházelo z představy základních kulturních vzorců ovlivňujících jednání lidí v dané kultuře tak, jak například ve svých publikacích ukazovala Ruth Benedict. I tehdejší empirické výzkumy však ukázaly, že parametry klíčových kulturních diferencí nelze stanovit univerzálně pro všechny kultury. To, co zdánlivě měří kulturní vzdálenost mezi Hispánci a angloameričany nenaměří nic mezi Japonci a Hispánci, protože do hry vstupují jiné faktory. Na druhé straně se téma hodnotových orientací velmi dobře uplatnilo a uplatňuje právě například v sociologii průmyslu a obchodu, kde umožňuje stanovit, jaké strategie například zvýší výkonnost dělníků v tom kterém státě.

Autorka navázala na některé projekty měření kultur a vytkla si za cíl ověření Hofstedeho kulturních dimenzí na vzorku 600 studentů druhého ročníku bakalářského studia ve Vídni, v Praze a v Bratislavě (v každém městě 200 respondentů).

V úvodních pasážích publikace popisuje kontext vzniku Hofstedeho metody, věnuje se výkladu jednotlivých použitých kulturních dimenzí a vybírá pozitivní a negativní ohlasy na jeho výzkum. V rozboru se realisticky soustřeďuje zejména na problematiku zobecnění a otázku, co dané hodnoty vlastně měří, to znamená na oblasti, které jsou předmětem nejvýraznější kritiky Hofstedeho dimenzí.

Vlastní výzkum a autorčinu interpretaci lze pokládat za transparentní. Za určitý nedostatek pro středoevropské prostředí lze považovat vytváření rovnítka mezi pojem státní občanství a národní příslušnost. Pokud studujeme státní občany Rakouska, doporučoval bych používat tuto formulaci a nehovořit o rakouském národu. Významy těchto pojmů se nekryjí. Další problém je pak zobecnění. Textu snižuje hodnotu, když se autorka snaží z 200 studentů vytvářet reprezentanty národní kultury. V interpretaci by se autorka měla držet pouze zobecnění na vysokoškolské studenty v daných oborech a městech. Vedle toho, že studenti reprezentují velmi specifickou sociální skupinu, reprezentují též pravděpodobně zejména město, kde již nejméně dva roky žijí. V práci například ostře kontrastuje pečlivé srovnávání vzorku z hlediska věku a na druhé straně nepodložený a dle mého soudu nesprávný

předpoklad, že studenti na uvedených vysokých školách rovnoměrně reprezentují regiony v daném státu.

V závěru práce autorka srovnává Hofstedeho a své výsledky a realisticky ukazuje, že zde pravděpodobně hraje velkou roli složení vzorku, které v případě autorky reflektuje zejména hodnoty vysokoškolského prostředí.

V příloze jsou zařazeny jednotlivé jazykové mutace dotazníků. Já osobně bych ještě ocenil četnosti odpovědí na jednotlivé otázky.

Práce prokazuje, že si autorka umí nastolit relevantní výzkumné otázky, zvolit vhodnou metodu řešení, sebrat v terénu odpovídající data a řádně je vyhodnotit a interpretovat.

Práci doporučuji k obhajobě.

Navrhovaná známka výborně až velmi dobře.

V Praze 10. 9. 2011

PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.
oponent